

Februar 2011

Dansk Mongolsk Selskab

Ger 75

22. årgang – februar 2011

ISSN 0905-9504

Ger er medlemsblad for Dansk Mongolsk Selskab. Bladet udkommer februar, maj, august, november.

Redaktion:

Rolf Gilberg (ansvarshav.)
Jan Koed – jk@cadaid.dk
Bulgan Njama

Tryk: One Way Tryk a/s**Oplag:** 250 eks.

Oplysninger om adresseændringer og evt. leveringsproblemer meddeles til kassereren.

Formål:

- (a) at fremme og udbrede kendskabet i Danmark til mongolerne og deres kultur, især i mongolernes kerneområder i Mongoliet, Kina og Rusland,
- (b) at udgive skrifter om mongolerne,
- (c) at være samlingsorgan for personer, der interesserer sig for mongoler og deres forhold,
- (d) at fremme og udvikle forbindelserne mellem befolkningen i Danmark og mongolerne og
- (e) at støtte kulturelt arbejde blandt mongoler og skabe forbindelser mellem videnskabelige, kulturelle, faglige og folkelige organisationer i de respektive lande.

Dansk Mongolsk Selskab**Æresmedlem:**

HKH Kronprins Frederik

Bestyrelse:

Ann Fenger Benwell (sup.)
Anita Garbers
Rolf Gilberg (formand)
Søren Haslund-Christensen
Lars Højer
Jan Koed (kasserer)
Bulgan Njama
Morten Axel Pedersen (sup.)
Leif F. Petersen
Henrik Bo Thrane (sekretær)

Internet:

www.danskmongolskselskab.dk

Girokonto: (1551) 784-1582

SWIFT-BIC: DABADKKK

IBAN: DK26 3000 0007 8415 82

Adresse: se under kasserer

Selskabets adresser:

Sekretær: Henrik Bo Thrane
Carl Møllers Allé 33
2860 Søborg
tel: 3966 9497
hbthrane@pc.dk

Kasserer: Jan Koed

Clara Pontoppidans Vej 41

2500 Valby

tel: 3322 3728

fax: 3322 3726

email: jk@cadaid.dk

NGO-projekter:

Bulgan Njama
Fuglebo 2
2000 Frederiksberg
tel: 3833 2106
email: njambu@hotmail.com
I Mongoliet:
dmcenter@magicnet.mn

Medlemskab:**Kontingent:**

175 kr. pr. kalenderår for personligt medlemskab.

275 kr. for husstandsmedlemskab.

600 kr. for firmamedlemskab.

Tillæg for medlemmer bosat i udlandet: 50 kr.

Henvendelse om medlemskab rettes til kassereren.

Januar 2010: »Så uberørt og så helt igennem uspoleret en natur har jeg aldrig før set. Det var så indtagende et syn, at jeg til tider helt glemte at fryse. Så stod jeg bare på toppen og glanede og dagdrømte.« Sådan beskriver Louise Boo Jespersen sin betagelse af det mongolske vinterlandskab, som hun stiftede bekendtskab med under sit 8 måneders lange arbejdsophold i Mongoliet 2009-10.

Indhold

En nytårshilsen fra Mongoliet	3
TITAN-projektet	4
En grøn løsning	6
Rige fund i Orkhon-dalen	8
Khöömii registreret	
som verdenskulturarv	10
Buddha møder Louis Vuitton	12
Tsagaan Sar for tredje gang	13
Et helligt træ	14
Metal-Harens år	15
Aktuelt	20
DMS nyt	23
Medlemsmøder	28

En nytårshilsen fra Mongoliet

Formanden for Mongolsk Dansk Selskab, Tungalag Nyamaa, ønsker på sit selskabs vegne Dansk Mongolsk Selskab og alle dets medlemmer et lyst og lykkelbringende nytår.

»Vi fejrer nytåret allerede om aftenen den 2. februar. Vi er sammen med hele familien, får god og rigelig mad, har det sjovt sammen, snakker, spiller spil m.m.

Næste dag – den første dag i det nye år, 3. februar – hilser vi solen, når den stiger op, og vi tager et symbolsk skridt i den rigtige retning. Lamaen eller månekalenderen fortæller hvilken retning, vest, øst, nord, syd, der er den rigtige for dig i det pågældende år.

Efter denne ceremoni besøger alle mongoler de ældste medlemmer af familien for at ønske dem et godt nytår med en hadakh og for at give gaver eller penge.

Min familie besøger min mor tidligt om morgenen og ønsker hende godt nytår. Vi taler om det forgangne år og spiser »hvid« mad fremstillet af mælk: te med mælk, ost, aaruul, oorom og derefter buuz med kød. I nomadefamilierne taler man om dyrene, hvordan de klarer sig i vinteren og så videre.

Officielt varer nytårsfesten 3 dage.«

Tungalag Nyamaa

TITAN-projektet

- en dermatologisk rejserapport

Formålet med TITAN er at etablere en løbende faglig kommunikation mellem europæiske og asiatiske dermatologer for at opbygge et dermatologisk atlas, som de mongolske læger kan bruge som referencebibliotek. Dermatologi er læren om huden og dens sygdomme.

Lægerne ved 'National Center of Dermatology' i Ulaanbaatar modtager instruktion i teledermatologi, august 2010.

Globalt set er de dermatologiske tilbud meget uens fordelt med betydelige ressourceproblemer i ikke-vestlige lande. Antallet af dermatologer pr. 100.000 indbyggere er således varierende og afhængig af den geografiske placering. Hvor de fleste vestlige lande er tilfredsstillende dækket med en dermatolog pr. 50.000 indbyggere, kan sagen stille sig helt anderledes i lande med en anden infrastruktur. Dette er eksempelvis tilfældet for Mongoliet, som er 30 gange større end Danmark.

TITAN-projektet blev lanceret i august 2010 på foranledning af *The International League of Dermatolo-*

gical Societies (ILDS) med økonomisk støtte fra primært *European Academy of Dermatology and Venereology (EADV)* og bidrag fra Dansk Dermatologisk Selskab (DDS). Projektets formål er at etablere et internationalt teledermatologisk samarbejde mellem det mongolske dermatologiske selskab og europæiske samarbejdspartnere i Danmark og Rumænien. ILDS har via prof. dr.med. Kristian Thestrup-Pedersen rettet henvendelse til lægerne på Dermatologisk Afdeling, Roskilde Sygehus med henblik på at opbygge et teledermatologisk patientbaseret journalsystem med interaktiv faglig kommunikation.

Gregor Jemec og Michael Heidenheim skuer ud over de mongolske stepper.

Hovedformålet er at skabe et dermatologisk atlas med patientoplysninger og behandlingsforslag til brug for mongolske dermatologer. Roskilde Sygehus' dermatologiske afdeling har gennem en årrække betjent Færøerne med en velfungerende teledermatologisk service og anses på den baggrund for at være blandt de førende europæiske teledermatologiske enheder. De geografiske forhold i Mongoliet med den store spredning mellem indbyggerne og de få dermatologiske enheder synes særlig velegnet til en teledermatologisk løsningsmodel.

I perioden 20.-28. august 2010 tilbragte Gregor Jemec, Michael Heidenheim og Lise Arentsen (*Danske Telemedicin A/S*) 5 dage med lægekolleger ansat på det nationale dermatologiske center i hovedstaden Ulaanbaatar. Centret er placeret i byens yderkvarter og rummer syv dermatologiske ambulatorier, tre parakliniske enheder (klinisk kemi, histopatologi og svampelaboratorium), sengeafdelinger fordelt med 10 stuer til i alt 120 indlagte, afsnit for strålebehandling, karbadefaciliteter, CO₂- og kar-laser samt et privatejet kosmetisk center.

Hovedfunktionen er baseret på fremmøde af patienter, der tilses efter tur. Patienterne tilses i første omgang af de yngste dermatologiske læger med 1 til 2 års faglig baggrund, de kan så efterfølgende konferere med de få seniordermatolo-

TITAN-projektet

Teledermatology in Transcontinental Academic Networking. Formålet med TITAN-projektet er at fremme udviklingen af »best clinical practice« i dermatologi på globalt plan. Projektet etableres som parvist samarbejde mellem »søskende-afdelinger« for at skabe internationale team af dermatologer til gensidig diskussion af case-orienterede oplæg.

ger på centret. Behandlingsmulighederne omfatter indlæggelse eller ambulant opfølgning med selvbetalt medicin, som kan leveres mod recept til centrets eget apotek.

Programmet bestod af en fælles introduktion med præsentation af centrets læge- og plejepersonale, som med tolkebistand blev informeret om det danske sundhedssystem og vores afdelingsstruktur. Personalet blev bekendtgjort med den teledermatologiske løsning for Færøerne med eksempler på case-beskrivelser og behandlingsforløb. Ud fra dette fremlagde vi de tekniske faciliteter, som det aktuelle projekt indeholder – med indkøbt og medbragt bærbar pc, digitalkamera og tilhørende teledermatologisk pc-program opkoblet til en netværks-server.

Systemet blev efterfølgende afprøvet over 2 dage, hvor vi i samarbejde med tre af de yngre dermatologiske reservelæger tilså 102 dermatologiske patienter med individuel registrering af diagnoser.

Udover praktisk afprøvning af de tekniske funktioner var formålet at beskrive styrken og variationen af den teledermatologiske diagnostik – vurderet ved sammenligning af on-site konsultation med off-site telediagnostik – idet alle 102 cases efterfølgende blev transmitteret til vurdering af to danske og to rumænske dermatologiske speciallæger.

Som led i det internationale samarbejde har vi netop haft genvisit af en af centrets faste seniorlæger, der har tilbragt syv studiedage på Dermatologisk Afdeling, Roskilde Sygehus og tre dage i praksis hos

Kristian Thestrup-Pedersen. Det er vores vurdering, at TITAN-projektet i løbet af de kommende 3 år – som foreløbigt er afsat – kan opnå en praktisk udbredelse tilstrækkelig til at opfylde vores ønske om at kunne fungere som værdifuld sparringspartner med gensidigt fagligt udbytte.

Det har været lærerigt at stifte bekendtskab med de dermatologiske udfordringer, vi blev præsenteret for med de 102 diagnostiske cases i Mongoliet. Patienterne omfattede primært ubehandlede tilfælde af atopisk eksem, psoriasis, kontaktseksem, urticaria, sklerodermi, lupus erythematosus disseminatus og i særdeleshed bakterielle infektioner. Udfordringerne består primært i at kunne anviser og på sigt implementere vestlige behandlingsmetoder i det omfang, den mongolske samfundsøkonomi tillader.

De aktuelle planer er i første omgang at fastholde den teledermatologiske kontakt på et niveau, som kan motivere os alle til at forbedre de diagnostiske og behandlingsmæssige muligheder for fremsendte sygdomstilfælde. ■

**Michael Heidenheim
Gregor Jemec**

Michael Heidenheim, overlæge, og Gregor Jemec er begge professorer, dr.med. ved Dermatologisk Afdeling, Roskilde Sygehus.

En grøn løsning til Ulaanbaatars gerområder

På baggrund af denne situation og behovet for billigere og renere opvarmningsmuligheder begyndte Nicolas Musy fra *ecoLeap foundation* sammen med *École Polytechnique Fédérale Lausanne* (EPFL) at udforske mulighederne for at skabe en grøn løsning.

Green Ger

Projektet *Green Ger* bygger på det simple princip, at fange og opbevare dagens solvarme for at bruge den til opvarmning og derigennem reducere behovet for anvendelse af træ, kul eller andet brændbart til opvarmningsformål. Solvarmen fanges i et drivhus af glas på en sort »sol-varme-fanger-væg«. Varmen, der bliver fanget i både drivhuset og gennem væggen, føres ned i jorden til et isoleret varmelager af sten og grus.

I sommeren 2009 blev en prototype opført i UB for midler fra *ecoLeap foundation*. I vinteren 2009 blev projektet desværre plaget af problemer med det tekniske måle-

Ulaanbaatar (UB) er verdens koldeste hovedstad med ekstreme vintertemperaturer på -20 til -40 grader. I UB's gerdistrikter og UB generelt er luftkvaliteten blandt de værste i verden om vinteren, hvilket hovedsageligt skyldes brugen af træ, kul og andet brændbart til madlavning og ikke mindst opvarmning. Det er også en økono-

misk byrde for de fattigste, hvor opvarmningen kan udgøre helt op til 50% af en families indtægt.

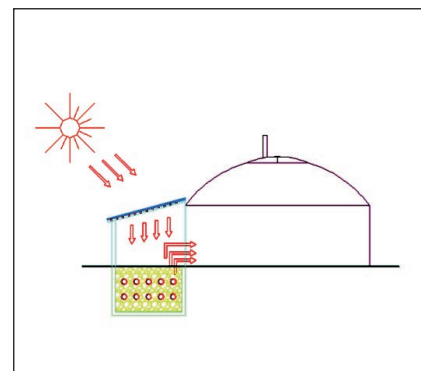
65% af befolkningen i UB bor i et af de mange gerdistrikter. Heraf bor 45% af familierne i gerer og resten i små beskedne, selvbyggede huse. Gennemsnitsindkomsten i gerdistrikterne er omkring 180 US\$ per måned.

Isolerende halmballer placeres i udgravningen under drivhuset.

Rør til varm luft lægges i 5 lag med grus og sten imellem.

Den opsamlede varme gemmes i jorden til senere brug.

udstyr, så der ikke foreligger videnskabelige beviser og målinger. Men familiens kommentarer er positive.

Siden er nye og bedre måleinstrumenter blevet installeret med meget positive målinger, hvor varmelageret har opretholdt plus 8 grader med minus 30 grader udenfor. Baseret på denne vinters resultater bliver der udviklet forbedringer

både lokalt i UB og hos EPFL, da resultaterne er bedre end ventet.

Green Ger giver også mulighed for at dyrke grønsager 7-8 måneder om året, hvilket giver familien mad på bordet og mulighed for indtægter, hvilket igen hjælper de fattigste.

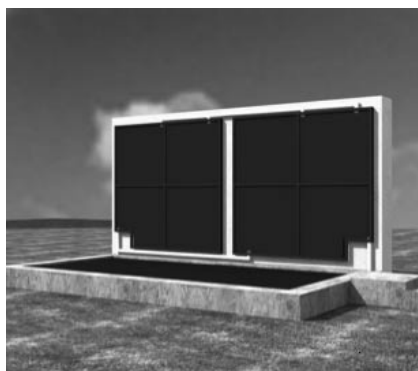

Steen Holck

65% af befolkningen i Ulaanbaatar bor i gerdistrikterne. Forureningen i byen er blevet en alvorlig trussel mod befolkningens sundhedstilstand. Under overskriften 'Ren Luft' har regeringen iværksat et omfattende program for at mindske generne.

Drivhuset taget i brug til dyrkning af grønsager.

Bagvæggen i drivhuset består af varmeabsorberende, sortlakerede metalplader.

ecoLeap foundation og EPFL samarbejder også med andre projekter i Mongoliet som fx sol-vandvarme til turistlejre og affaldshåndtering.

ecoLeap foundation afholder årligt *Mongolia Sunrise to Sunset* løbet for at skaffe midler til projekterne. Flere oplysninger kan findes på www.ms2s.org

Mere information kan fås ved henvendelse til Steen Holck på email snh@post.com

Rige fund i Orkhon-dalen

Professor Jan Bemann fra Bonns Universitet har siden barndommen haft interesse for Centralasiens historie. Som arkæolog er han dybt fascineret af Orkhon-dalens rige kulturarv. I en samtale med The Mongol Messenger's chefredaktør fortæller han om de store udgravninger.

Dr. Bemann, hvorfor blev De interesseret i arkæologi?

Jeg voksede op på landet i Tyskland med mange heste. Da jeg begyndte at læse, læste jeg mange populærvidenskabelige bøger om skytterne og blev fascineret af de ridende steppekrigere og deres udholdenhed, som de var blevet opflasket med fra barnsben. Denne interesse fik mig til at studere arkæologi.

Hvad var den første arkæologiske udgravning, De besøgte? Hvad var det for en slags udgravning, og fandt De noget?

På min første rejse til Mongoliet besøgte jeg selvfølgelig som det første Karakorum. Det er et sted med mange fine genstande.

Hvorfor valgte De Mongoliet som Deres arbejdsmark?

Hver eneste gang jeg er på besøg i Mongoliet, bliver jeg fascineret af den rige arkæologiske kulturarv og mine mongolske kollegers gæstfrihed og åbenhed. Uden at kende noget til Mongoliets arkæologi er det næsten umuligt at forstå Centralasiens historie, herunder handelsruterne til Vesten kendt som Silkevejen, og at analysere de ridende nomaders indflydelse på den europæiske historie.

Som leder af den fælles mongolsk-tyske arkæologiske ekspedition må De kunne forklare betydningen af Karakorum- og Orkhon-dalene for arkæologien?

Orkhon-dalen, hjemsted og centrum for flere steppe-imperier, er enestående. Jeg kender ingen andre steder i Centralasien, hvor vi finder en sådan koncentration af verdensberømte monumenter. Bygningskomplekser som Khöshöö Tsaidam, Khar Balgas – det største byområde på hele den centralasiatiske steppe – og Karakorum viser betydningen af Orkhon-dalen for studiet af hele den centralasiatiske stepperegion.

Mongoliet og Tyskland har en lang fælles tradition inden for arkæologien. Hvordan er det i dag? Hvor mange projekter er der gang i?

Det mongolsk-tyske samarbejde inden for arkæologien startede i 1998 med den mongolsk-tyske Karakorum-ekspedition. Siden da har vi igangsat flere andre projekter – seks indtil nu – og vi har organiseret to internationale konferencer i Mongoliet. Et af vores projekter tager sigte på at bevare materiale fra klippegrave, udgravet de seneste år, hvilket fører til, at der vil blive åbnet en udstilling i januar 2012 i Bonn. Den vil senere blive vist i Mongoliet.

Kan de fortælle lidt mere om den seneste sommers undersøgelser?

I sommers foregik de sidste feltarbejder i mit igangværende projekt, »Geoarkæologi på stepperne«. Vores fokus var at afslutte de undersøgelser, som vi havde udført de foregående år. Formålet med projektet er at undersøge udvalgte om-

råder i den midterste og øverste del af Orkhon-dalen for at få viden om koncentrationen af de arkæologisk interessante steder, miljøet omkring dem og om baglandet til Khar Balgas og Karakorum. Det vil give os mere viden om begge byers indretning og funktion.

For de muromkransede steder har vi udviklet en unik dokumentationsmetode, så at vi kan udarbejde informationsmættede og imponerende tredimensionelle, digitale modeller. Vi har også for første gang udført en geomagnetisk undersøgelse af en komplet manchupaladsby.

Hvad forventer De eller håber på bliver resultatet af Deres sommerstudier?

Bonn-serien af asiatiske arkæologistudier er i dag en af de mest betydningsfulde kilder til Mongoliets arkæologi. Den seneste bog, *Mongolian-German Karakorum Expedition, Volume I: Excavations in the Craftmen Quarter at the Main Road*, er allerede udkommet.

Hvad er de vigtigste fund i denne bog?

Med dette første bind har vi startet den komplette serie af resultater fra den mongolsk-tyske Karakorum-ekspedition. I bogen får man et komplet stratigrafisk (lagdelt) overblik over udgravningerne. Interessant er også analysen af indbyggernes kostvaner i håndværkerkvarteret. Desuden kan man se, at vi også

samarbejder internationalt: Vi bringer flere bidrag fra mongolske, tyske, amerikanske og russiske kolleger.

Det næste bind i serien vil blive udgivet til næste år og er dedikeret 2220 års jubilæet for grundlæggelsen af det første imperium på det moderne Mongoliets territorium, etableret i 209 f.Kr. af Xiongnu. I dette bind samler vi ikke kun meddelelserne fra *International Conference on Xiongnu Archaeology* afholdt i 2008, men også tilsendte bidrag fra stort set alle de forskere i verden, der beskæftiger sig med dette område.

Er der langsigtede planer for det fælles mongolsk-tyske forskningsprojekt?

Afgjort! I 2009 forlængede vi den officielle kontrakt for MDKE (*Mongolisch-Deutsche Karakorum Expedition*) indgået mellem Det mongolske Videnskabsakademi og Bonns Universitet under protektion af begge landes præsidenter. Inden for disse rammer vil vi fortsætte med vores aktiviteter. Vi har også planer om at etablere et program for opgradering af de mongolske konservatorers kompetencer og under-vise folk i moderne arkiveringsmetoder. Dermed sikrer vi os, at mongolerne selv bliver i stand til at konservere de arkæologiske fund og bevare genstandene på langt sigt.

Indgår der oplæring af mongolske arkæologer i det igangværende udgravningsarbejde?

Selvfølgelig – under udgravningerne arbejder vi altid sammen, både med erfarne mongolske kolleger og studerende. Desuden inviterer vi vores forskningskolleger til Tyskland. Nogle af dem hjælper vi med legater, så de kan afslutte deres eget forskningsarbejde ved Bonns Universitet og bruge dets faciliteter.

Tak dr. Bemmman for interviewet. Vi ønsker dem held og lykke med deres interessante arbejde.

Borkhondoin Indra

The Mongol Messenger

04-05(1021-1022):12,13 - 28.01.11

Øverst vises tre fund fra Karakorums håndværkerkvarter i 1300-tallet. Herunder den øvre del af Orkhon-dalen.

Foto: Bonns Universitet

Khöömii registreret som verdens- kulturarv hos UNESCO

Mongolerne var chokerede over, at Kina i 2009 fik registreret khöömii (overtonesang) hos UNESCO som en kinesisk immateriel kulturarv. Nu er sindene igen faldet til ro efter at khöömii er blevet registreret som en mongolsk immateriel kulturarv.

Ved den 5. session i UNESCO's internationale komité for konventionen om beskyttelse af den immaterielle kulturarv (*Convention for the Safeguarding of Intangible Cultural Heritage*) afholdt i Nairobi 14.-19. november 2010 blev Mongoliets Khöömii (overtone- eller strubesang), Naadam med de tre traditionelle sportsgrene brydning, bueskydning og hestevæddeløb samt ørnejagten registreret på listen over verdens immaterielle kulturarv.

– Mongoliets khöömii og naadam blev på én gang godkendt af alle de deltagende parter til at blive optaget på listen over verdens immaterielle kulturarv. Tidligere var strube-tsoor blevet registreret i Kinas navn som en khöömii. Der er imidlertid den forskel, at den mongolske khöömii blev registreret som en kulturarv, mens Kinas blev sat på listen over *truet* kulturarv (*need of urgent safeguarding*). Det betyder, at mens khöömii udvikler sig i Mongoliet, er den i fare for udryddelse i Kina, sagde Yo. Otgonbayar, minister for

undervisning, kultur og videnskab. Mongoliet fik ørnejagten registreret ved UNESCO sammen med 12 andre lande som fx Belgien og visse arabiske lande.

Under den 5. session blev et samlet antal på 147 kulturarv-kandidater fra 32 lande nomineret til kulturarvslisten; heraf blev 48 registreret.

B. Odsuren, seniorlærer i khöömii ved Universitetet for Kultur og Kunst, er begejstret for, at khöömii er blevet sat på listen. Årsagen er, at en af hans elever fra Kinas Indre Mongoliet havde fortalt, at khöömii stammede fra Indre Mongoliet, og at man havde fået strube-tsoor-khöömii registreret hos UNESCO. Derfor var B. Odsuren i medierne blevet beskyldt for at have solgt ud af den mongolske khöömii-kulturarv.

– I 1993 blev jeg inviteret til at undervise ved Institut for Sang, Dans og Drama i Indre Mongoliet. Under mit to måneders ophold underviste jeg D. Khaakhuu, Tsetsenbileg og Bold i khöömii. I 2000

underviste jeg G. Khogjiltu og E. Soyolsaikhan. Men sidste år fortalte G. Khogjiltu og Choi Yu Gan, at khöömii stammede fra Indre Mongoliet, og de fik den registreret hos UNESCO som en immateriel kulturarv. Selv om jeg underviste dem i khöömii, kunne jeg ikke vide, hvilke mærkværdigheder mine elever kunne finde på. I det materiale, af en varighed på 10 minutter, som UNESCO blev præsenteret for, hav-

'Huun Huur Tu' turnerer i hele verden med deres folkemusik fra hjemlandet Tuva, hvor overtonesangen har stolte traditioner. De har udsendt adskillige CD'er og eksperimenterer til stadighed med nye udtryksformer i samarbejde med vestlige musikere.

Hosoo stammer fra Khovd Aimag i Mongoliet og blev oplasket i khöömii-traditionen af sin far. Med sit orkester 'Ensemble Transmongolia' turnerer også han verden rundt. I dagene 18.-20. marts optræder han ved den 3. Skandinaviske Overtone-Sangfestival i Lund.

de de inkluderet fem mongoler som værende kinesiske statsborgere. Heldigvis har jeg kopier af mine spørgeskemaer med fotos af de studerende. De skrev, at de ikke tidligere havde modtaget undervisning i khöömii, og at der ikke fandtes nogen i deres slægt eller hjemegn, der kunne synge khöömii.

Da sangeren Lkhajav fra Indre Mongoliet gav koncert i Japan i 1935, mente han selv han sang khöömii, mens han i virkeligheden sang strube-tsoor. Hans datter har to sønner. Lkhajav besøgte mig senere og overrakte mig et blått silketørklæde (hadakh) og sagde så: »Der findes ikke khöömii i Shiliin Gol, Indre Mongoliet. Vil du ikke nok lære mit barnebarn at blive khöömii-sanger?« Jeg har en videooptagelse af det. Derfor sendte jeg et klagebrev til UNESCO vedlagt denne dokumentation. Indtil nu har jeg i over et år været meget nedtrykt og bekymret, indtil jeg modtog UNESCO's svar, sagde B. Odsuren.

B. Odsuren lærte khöömii-sang ved hjemmeundervisning. Om den indremongolske strube-tsoor forklarer han:

– Strube-tsoor er i realiteten skjoldbruskkirtel-sang (?). Den har ikke noget med åndedrættet at gøre, men den sammenpressede strube og strubehovedet bringes i vibrationer og skaber resonans. Den har ikke mange former for resonanstoner som fx khöömiiens brummen. Derfor er tsoor helt forskellig fra khöömii.

Ifølge Yo. Otgonbayar forsøger Mongoliets nationale UNESCO-kommission nu at få Mongoliets omkring 10 kulturarvsværdier registreret og godkendt af UNESCO.

B. Ooluun

The Mongol Messenger
47(1012):12 – 26.11.10

Buddha møder Louis Vuitton

www.blueskytower.mn

Vejrbidte pensionister med pels-huer på hovedet og klædt i ges-deskindsfrakker og unge par med designersolbriller maser sig ind i Gandan-klostret for at lægge penge ved foden af en lille udsmykket statue af Buddha. Rummet lugter ligesom yak-smørret i Lhasas klostre, men scenariet er i øvrigt mere naturligt, levende og broget.

Gamle, korpulente munke i rød-brune klæder tæller bundter af pengesedler, og små novicer undertrykker en gaben. De har siddet og meset hele dagen til ud på aftenen i det meste af den 2 uger lange fejring af Mongoliets månenytår.

Jeg spørger min ven, hvad de messer om, idet han passer på, at kulovnen ikke sætter ild i min frakke. »Jeg ved det faktisk ikke«, siger han. »Det er der vist ingen der ved. Det foregår på tibetansk – vi må bare have tillid til dem.«

98% af landets 2,7 mio. indbyggere regner sig selv som tibetanske buddhister takket være de kulturelle bånd, der går århundreder tilbage. Men kun nogle få hundrede uddannede munke kan læse de hellige skrifter. Min ven, en mongolsk nabo

fra Beijing, har bragt mig herhen for at bede om godt helbred og gode fremtidsudsigter ind imellem hans møder om politik og uranudvinning. Han har også lige klaret en fyr fra Goldman Sachs, som gerne vil have hans hjælp til at komme med på toget til de næste mega-mineprojekter. Vi maser os ud gennem menneskemængden, ud i den centralasiatiske sol.

»Foråret er på vej«, siger han, mens jeg kikker på temperaturen på min mobiltelefon. Vi repeterer en gammel diskussion, om minus 27 grader er »koldt«. Indrømmet, det føles ikke så slemt, så længe solen skinner og det ikke blæser.

Tibetansk buddhisme er ikke den eneste idé, som Mongoliet har absorberet og tilpasset på sin egen særlige måde. For kun to årtier siden knipsede man fra at være en betonagtig marxistisk-leninistisk satellit af Sovjetunionen til at være en fremstormende demokratisk markedsøkonomi.

»Vi har 17 gratis TV-stationer og 16 kabel-TV-kanaler«, siger en markedsforsker, Andreu Enkhtuvshin. »Og alle politikere har lyst til

at eje deres egen avis, fordi det er billigere end at annoncere.« Han anslår, at hele mediemarkedet har en værdi på kun 35 mio. US\$.

Som aftenen falder på nede ved den centrale plads, fyldes skøjtebanen af unge mennesker, der snurrer rundt til tonerne af Guns N' Roses og mongolsk hip-hop, mens de ønsker hinanden en *Happy Valentine's Day*.

På pladsens sydlige side ses en imponerende glasskyskraber formet som et sejl. Jeg fik fortalt, at den var blevet købt af den tidligere thailandske statsminister, Thaksin Shinawatra, mens han tilbragte en måned i Genghis Khan Hotel. Jeg fik også fortalt, at den var ejet af en tidligere mongolsk statsminister, og sydkoreanerne, og at de dannede skalkeskjul for den japanske Yakuza, og at den burde rives ned på grund af al den uhæderlighed.

Det virkelige og surrealistiske synes at gå hånd i hånd her. På vestsiden af pladsen findes byens højeste bygning, hvor jeg for 3 år siden så kinesiske bygningsarbejdere lægge fliser på anden etage. De havde været der et helt år uden at forlade stedet en eneste gang. De første to etager i denne spritnye 17 etagers bygning er nu okkuperet af forretninger som Ermenegildo Zegna, Montblanc og Louis Vuitton.

»Hvis du rigtig vil fornemme de dramatiske spring i udviklingen, så bid mærke i, at vi ikke har McDonald's eller Starbucks, men vi har særdeles gode franske, japanske og koreanske restauranter med internationale kokke«, siger Ganhuyag Chuluun, en anden af landets kommende stjerner, som er viceminister i Finansministeriet. »Mongolerne har aldrig rigtig efterspurgt Levi's. Vi gik lige fra hesten til Louis Vuitton.« ■

John Garnaut
Sydney Morning Herald
19.02.11

Tsagaan Sar for tredje gang

Nu er det igen blevet Tsagaan Sar – mongolsk nytår – og det får mig til at fundere over, hvad jeg egentlig er for en person. Folk kalder mig nogen gange for minimalist: jeg forsøger ikke at spise for meget, drikke for meget, bruge for mange penge, og så bryder jeg mig helt sikkert ikke om at arbejde for meget. Så fra det perspektiv – og som én der stammer fra Vesten – tror jeg nok, jeg altid har haft det bedst med at være tilskuer ved festlige lejligheder. Jeg kan finde på at se Thanksgiving-paraden i TV, fodbold omkring nytår, fyrværkeri på 4. juli-dagen eller endda deltage i en firmaskovtur – hvis nogen insisterer. Ellers har jeg det bedst med at tage en betalt fridag.

Men Tsagaan Sar tvinger én til at være deltager... igen og igen. Dette er min tredje Tsagaan Sar i Mongoliet, og først nu tror jeg, at jeg begynder at forstå ideen og værdien af denne vigtige, men besynderlige begivenhed. Efter min første »Hvide Måned« fest var jeg rædselsslagen ved tanken om at skulle deltage igen. Vi brugte en mindre formue på gaver, kæmpede med trafikken,

overfyldte forretninger, købte og tilberedte tonsvis af mad inklusive fremstilling af tusind *buuz*. Vi samlede lagre af vodka, whiskey, vin, øl, mineralvand og mere vodka. Vi købte frugt, slik, nødder, lavede salater, samlede gigantiske kager dækket af ost og smør og indrettede vores hus, så vi kunne modtage omkring 100 gæster. Det var et stort arbejde, som ikke fik *mig* i feriestemning.

Jeg har slet ikke overblik over, hvor mange hjem vi besøgte, eller hvor mange familier, der besøgte os, og jeg havde en følelse af, at der skete alt for meget på én gang.

Men nu begynder jeg at føle mig ovenpå. Jeg begynder at forstå meningen med og betydningen af årets nytårsfest. Jeg ved mere om mongolsk kultur, buddhisme, familieliv, arbejdsmoral og mongolernes oprigtighed: hvordan man på fredelig vis møder det nye år, hvordan man med velvalgte ord lykønsker hinanden, undgår negative ytringer, frigør sig fra grådighed eller vrede, gør gode gerninger mod andre. Og de hvide mejeriprodukter, der er et symbol på opretholdelsen af en af-

balanceret ro og renhed i det kommende år. Set i det perspektiv kan selv jeg værdsætte ånden i Tsagaan Sar.

Men mest af alt værdsætter jeg feriedagene, der bringer familierne sammen. I vores tidsalder er kultur og sprog mere sårbare end nogen sinde tidligere. Mange lande, inklusive Mongoliet, er vidne til hurtige forandringer i takt med globaliseringens voksende indflydelse på lokale traditioner og normer. Vi har flere familiemedlemmer, vi normalt ikke ville besøge i løbet af året, men Tsagaan Sar bringer os – omend for en kort stund – sammen og er med til at styrke familiesammenholdet. Det giver os alle en fornemmelse af et tilhørsforhold, hvilket betyder meget ikke mindst for vores børns udvikling.

Der findes ingen amerikansk højtid som Tsagaan Sar. Selv med en kombination af jul, taksgiving, uafhængighedsdag, fødselsdage og nytår vil det aldrig blive som Tsagaan Sar. Jeg er ikke mongol, jeg bliver nok aldrig et festmenneske, jeg kan ikke kyle vodka i mig som min mongolske sidemand – jeg har ikke engang lyst til at forsøge – men med en større forståelse er det blevet lettere for mig at sætte pris på de bedste sider af Tsagaan Saar – samværet med familien, at give gaver og fejre det kommende år. ■

David Brown

The Mongol Messenger

04-05(1021-1022):15 – 28.01.11

David Brown er engelsksproget redaktør ved avisen.

Et helligt træ

Inspireret af Thraeschouw's beretning i Ger 74 om sit møde med mongolske shamaner vil formanden fortælle om et møde med et helligt mongolsk træ.

På en lille tur til det centrale Mongoliet i august 1997 passerede vor gruppe tilfældigt et træ, hvor stammen var omviklet med blå hadak'er på de nederste meter. Adskillige stumper tøj – grønne, blå og lilla – var også viklet omkring træstammen og bundet fast med reb. Her og der sad pengesedler i klemme mellem rebet og stoffet. Det var ofringer. Fra nogle af de nederste grene, som dog sad rimeligt højt, hang der også blå hadak'er. På jorden omkring træroden var der anbragt et alter med ofringer af samme slags, som man finder på en oboo. Det indpakkede træ var det første træ i en lille skov, som lå bag ved.

Omkring en 5-6 meter væk stod et lille birketræ, også i første række. Dets grene kunne nemt nås med menneskehænder fra en person,

som stod foran det. Denne birk var pyntet med farvede bånd i rødt, lyserødt, gult, grønt og blå. Der var ikke noget alter ved træets fod. Ingen andre træer end disse to var pyntet i området. Ingen af de lokale mongoler, som var med os, kunne give en forklaring.

Buryat-mongolerne forestiller sig, at universet er delt op i 3 verdener. En flod, Dolbor, i dette åndelige landskab flyder gennem de 3 verdener, hvorigennem et træ vokser. »Verdens Træet« repræsenterer en akse gennem de 3 verdener, og hvor denne akse rører jorden er verdens centrum, hvor al tid, steder og muligheder løber sammen. Derfor er hellige træer meget kraftfulde for shamaner.

Ærbødighed for træer er en vigtig del af Buryat-traditionen. Sær-

ligt store eller usædvanlige træer vises ærbødighed, fordi de tillægges særlig kraft. Sådanne træer bliver hædret ved at dekorere dem med hadak'er og bånd og/eller ved at anbringe ofringer ved træets rod, hvor forbirejsende kan vise deres respekt for træet.

Et træ symboliserer verdens centrum, dér hvor himmel og jord mødes. Derfor opfattes træer som et godt sted at bede sine bønner. Buryaterne kalder deres bedetræer for »barisaa«, og de binder farvede bånd, »bud«, i træets grene for at hædre det. Båndene bindes i træet for at få ønsker opfyldt om at blive rask, få held, blive lykkelig eller andre lignende formål. ■

Rolf Gilberg

Metal-Harens år

3. februar* 2011 – 22. januar 2012

Østens nytår falder på anden ny-måne efter vintersolhverv. Østens nytår vil derfor falde i slutningen af januar eller begyndelsen af februar. Østens kalendersystem med en cyklus på 60 år dannes af en kombination af 12 dyr (rotte, okse, tiger, hare, drage, slange, hest, får, abe, hane, hund, vildsvin) og 5 elementer (metal, vand, træ, ild, jord). Den 60-årige cyklus starter med Rottens år og slutter med Grisens år, se tabellen på side 19, hvor du kan finde dit dyreår.

Østens månekalender blev startet i år 2637 før vor tidsregning af kejser Huang Ti. Vi befinder os midt i den 78. cyklus, som startede med år 1984 og går til 2044.

Hvad der i almindelighed vil ske for alle i Harens år

Harens år bliver et fredeligt år med nye muligheder, behag og nyt håb for mange. Det har man længtes efter oven på Tigerens vilde år. Man trænger til at finde et fredeligt sted at slikke sårene efter sidste års kamp. Harens år er et år, hvor alt foregår i et langt roligere tempo, og man bryder sig mere om hinanden end før. Det er et godt år til at tage vare på gamle forbindelser, og gammelt venskab vil blomstre op.

Dannelse og god smag vil præge alt i Harens år, og folk vil indse, at overtalelse er bedre end tvang. Harens år er en fordragelig tid, hvor

diplomati, internationale relationer og politik igen vil komme i første række. Menneskene vil handle med værdighed og opnå rimelige aftaler uden for store vanskeligheder. Det er et fint år for kunst og festlighed.

Men man skal passe på ikke at blive alt for magelig. Harens indflydelse kan være skadelig for dem, der i forvejen er lige lovlig glade for luksus, og som derved let kommer til at overse effektivitet og pligtfølelse.

Lov og orden vil være mere fleksibel, regler og forordninger vil ikke blive overholdt så strengt. Ingen har lyst til at lægge helt så meget vægt på disse ubehagelige realiteter. De fleste satser på at nyde livet, have det rart sammen med andre og simpelthen slappe af. Stemningen er stille og rolig. Alle vil have en tendens til at udskyde ubehagelige opgaver så længe som muligt.

Penge kan man tjene uden de store vanskeligheder. Livsstilen vil være afslappet, ja næsten doven, og vi vil tillade os selv den luksus, vi altid har ønsket os.

Et moderat år i et stille og roligt tempo. For en gangs skyld ser det ud til, at man kan få lov til at slippe for bekymringer og ærgrelser og simpelthen være lykkelig. Harens år vil altid forblive et roligt og harmonisk år. Det fine ved det er, at vi lærer at sætte pris på hinanden og finde de gode sider ved livet. Harens år giver et pusterum efter det hektiske Tigerens år.

Hvad der i særdeleshed vil ske i Harens år for den, der er født i:

Rottens år (mus)

1900, 1912, 1924, 1936, 1948
1960, 1972, 1984, 1996, 2008

Tendens: Et stille og roligt år

Generelt: Der kan opstå nogle misforståelser i familien eller på arbejdspladsen. Rotten vil være i stand til at opklare disse misforståelser. Rotten vil få nye og gode kontakter inden for sit fag. Rotten har kontrol over sit liv og kan bruge sine praktiske egenskaber til egen fordel.

Økonomi og arbejde: Rotten skal passe på og være forsigtig med sine penge.

Helbred og fritid: Ingen særlige problemer. Kan i visse tilfælde optræde som rådgiver for en ven.

Familien: Hjemlige sager har højeste prioritet dette år. Rotten har lyst til at tilbringe mere tid med sine nærmeste, men først må en del praktiske gøremål, som angår familien, ordnes. Der er mulighed for, at familien vil blive udvidet med nye medlemmer.

* Det tibetanske nytår, Losar, begynder først 5. marts i år.

Oksens år (tyr, ko, bøffel)

1901, 1913, 1925, 1937, 1949
1961, 1973, 1985, 1997, 2009

Tendens: Et rimeligt godt år

Generelt: Et rimeligt godt år for Oksen selv om den har mange løse ender at binde sammen og andre problemer at få sat skik på. Udviklingen går dog støt fremad.

Økonomi og arbejde: Oksen kan risikere at tabe på nogle investeringer eller ikke få penge tilbage, den har lånt ud.

Helbred og fritid: Oksens helbred vil være godt, men den bliver måske ramt af sorg på grund af dødsfald i dens nærmeste omverden.

Familien: En del spændende begivenheder vil ske omkring hjemmet. Der kan være problemer med en nærstående i familien. Der vil blive mulighed for forsoning med partneren, og forholdet kan opleve et nyt opsving. Vis hensyn og vær villig til at hjælpe. At blive gift i dette år kan føre til et lykkeligt ægteskab.

Tigerens år

1902, 1914, 1926, 1938, 1950
1962, 1974, 1986, 1998, 2010

Tendens: Et glædeligt år

Generelt: Der er udsigt til gode nyheder. Der er dog stadig forhindringer på Tigerens sti, men den vil komme forbi dem med kun lidt vanskelighed. Alt i alt vil Tigeren være helt tilfreds og glad med de resultater, som det vil lykkes den at opnå. Tigeren er personligt påvirket af følelsesmæssige strømninger. Det er blevet et problem for den at blive rigtigt forstået, og den ændrer konstant mening.

Økonomi og arbejde: Tigerens karriere vil fungere godt i dette år. Det vil gå bedre på jobbet. Der vil blive tale om økonomisk udbytte.

Helbred og fritid: Vil være som det plejer at være.

Familien: I sidste halvdel af året er der tegn på lykke og held på kærlighedsfronten. Tigeren vil få hyggelige og morsomme stunder med sin udvalgte. Kærlighedslivet ser atter lyserødt ud.

Harens år (kanin, kat)

1903, 1915, 1927, 1939, 1951
1963, 1975, 1987, 1999, 2011

Tendens: Et umådeligt godt år

Generelt: Et meget gunstigt år, et travlt og aktivt år for Haren selv. Harens planer er lette at udføre, men det gælder om at være godt forberedt. Ingen kan fortælle Haren, hvordan den skal opføre sig; kun den selv kan bestemme. Haren skal ikke være bange for at tænke stort, der er mulighed for, at det vil lykkes, selv om folk reagerer forskelligt. Haren skal ikke undervurdere sig selv.

Økonomi og arbejde: Forfremmelse og karrieremæssig fremgang kan der blive tale om. Finansiell succes kan forventes, og Haren vil høste uventede goder eller finde tabt eller forsvunden kapital. Haren kan regne med virkelig stor succes og store muligheder, hvilket på en måde vil kunne opveje tidligere tiders tab.

Helbred og fritid: Ingen særlige problemer.

Familien: Der kan blive lykkelige stunder i hjemmet eller fester ved ankomsten eller hjemkomsten af nye og gamle familiemedlemmer. Behagelige meldinger på hjemmebanen vil komme som ekstra positive oplevelser.

Dragens år

1904, 1916, 1928, 1940, 1952
1964, 1976, 1988, 2000, 2012

Tendens: Fred og ro

Generelt: Ro vender tilbage til Dragens liv i Harens år. Rimelig god fremgang kan forventes, da skæbningen sender held og lykke. Dragen er optimistisk og ser på verden med klare øjne.

Økonomi og arbejde: Et stabilt år uden dårligt nyt venter Dragen. Året vil være uden økonomiske overraskelser eller tilbagegang. Selv om Dragen ikke udretter meget i dette år, kan den være tilfreds med resultaterne.

Helbred og fritid: Det vil være klogt at sørge for, at helbredet er i orden. Der kan forventes mindre sundhedsproblemer. Et år med masser af rejsemuligheder.

Familien: Hjemmelivet vil blive mere velordnet og roligt, end det har været i lang tid. Dragen øver kraftig tiltrækning på sine nærmeste. Hvis den er ude efter kærlighed, vil den få held med det.

Slangens år

1905, 1917, 1929, 1941, 1953
1965, 1977, 1989, 2001, 2013

Tendens: Et godt og behageligt år

Generelt: Slangen er inde i en god periode og kan have et afslappet forhold til livet og føle sit psykiske overskud vokse. Slangens personlighed får stærk gennemslagskraft. Slangens kontaktbehov vil være ekstra stort, og den deler gerne sin glæde med venner og kolleger. De

fleste Slinger vil komme til at opleve en del dramatiske oplevelser.

Økonomi og arbejde: Mange projekter vil sørge for, at Slangen har travlt hele året. Det bliver et år, hvor der ikke er tid nok til dem, Slangen holder af, fordi der er mange andre opgaver, som kræver tiden. Penge kommer og går let. Slangen kan handle overilet og har ingen tålmodighed, dog har den overskud og optimisme. Slangen er åben, kreativ og oplever fremgang og vækst på nært hold. Slangen har tendens til hellere at gøre ting, den selv har lyst til. Slangen bruger sin energi på personlige sager, men er egocentreret. Det bør den gøre noget ved.

Helbred og fritid: Slangen bør være omhyggelig med at passe sit helbred.

Familien: Forholdet til partneren vil blomstre. Slangen vil være særdeles populær og omsværmet. Et år præget af succes og fremgang på det personlige område.

Hestens år

1906, 1918, 1930, 1942, 1954
1966, 1978, 1990, 2002, 2014

Tendens: Et godt år

Generelt: Hestens liv vil forme sig nemt, men meget engageret. Hestens år vil være et beskyttet år, hvor Hesten kan vove sig til dristige foretagender og kun få lidt modstand. Hesten kan forvente mange fine og gode nyheder. Hesten har en stor optimisme og selvtillid, som kan virke smittende på andre.

Økonomi og arbejde: Et godt år for pengeanbringelser. Der er en positiv indvirkning på karrieren. Få rutinearbejdet overstået, så kræfterne kan bruges på noget vigtigere. Hesten skal lade andre vide, hvad den er ude efter. Chefen vil nok både blive overrasket og imponeret af Hestens stræbsomhed.

Helbred og fritid: Ingen særlige problemer. Den kunstneriske kan få negativ besked med posten, men man skal ikke lade sig slå ud af den grund – bare hold ud.

Familien: En del problemer i forbindelse med familien vil blive ryddet af vejen. Hesten kan forvente glædelige nyheder eller nye medlemmer i familien. Et år med romantik.

Fårets år (ged)

1907, 1919, 1931, 1943, 1955
1967, 1979, 1991, 2003, 2015

Tendens: Et godt år

Generelt: Årets begyndelse vil præges af Fårets ihærdige indsats, hvor den koncentrerer sig om vigtige opgaver. Fåret vil være mere realistisk og vurdere, hvad der vil give bedste udbytte.

Økonomi og arbejde: Et velegnet år til forretninger og arbejde. Økonomiske problemer kan vise sig, men heldigvis er heldet med Fåret, som vil kunne løse dem. Fåret får nogle gevinster i sit arbejde og i sin økonomi. Det kan være vanskeligt for Fåret at opnå det samarbejde, den ønsker, men den skal nok klare sig fint alligevel.

Helbred og fritid: Sundhedstilstanden vil blive påvirket af skader fra uheld, men Fåret vil overleve sine problemer med at vinde mere end den taber.

Familien: Fåret kan lide under postyr i hjemmet eller få bagslag for oversete problemer i fortiden. Det vil være klogt at undgå unødvendig skænderi med partneren. Med lidt udholdenhed kan det blive et godt år. For alene-Fåret er der mulighed for en interessant romance, især når det bliver sommer.

Abens år

1908, 1920, 1932, 1944, 1956
1968, 1980, 1992, 2004, 2016

Tendens: Et godt år

Generelt: Abens udsigter ser lyse ud igen. Den vil være stærk og handlekraftig med et stort behov for at markere sig. Den vil modtage hjælp fra uventede folk og steder. Arbejdet er tilbage i det normale, selv om resultaterne kun bliver begrænsede. Det vil være et år, hvor

Aben skal opsøge nye muligheder eller ændre sit eget miljø. Det er et år til ekspansion. Benyt alle gode muligheder. Aben har en vilje, som andre ikke har let at hamle op med.

Økonomi og arbejde: Der kan opstå en del forvirring i forbindelse med arbejdet. Det kan skyldes indbyrdes misforståelser, men ro og stilhed vil blive genoprettet. Renten går op og ned, og det er på tide at få en bedre aftale med sin bank.

Helbred og fritid: Ingen problemer.

Familien: I parforholdet og kærlighedslivet sker der betydelige forandringer. Forholdet bliver mere indert og intenst.

Hanens år

1909, 1921, 1933, 1945, 1957
1969, 1981, 1993, 2005, 2017

Tendens: Et moderat godt år

Generelt: Et rimeligt godt år for Hanen, hvis den er lidt tilbageholdende. Hanen er god til rutinearbejde, men det kan blive kedeligt, så Hanen ønsker forandring. Det kan blive et spændende år, men Hanen må vente tålmodigt.

Økonomi og arbejde: Pengeanbringelser er rystende, og Hanen skal ikke investere, for der er tegn på, at der vil blive tabt penge. Hanen vil have tilbøjeligheder til at regne forkert, og overskuddet bliver spist op af uforudsete udgifter. Det vil være klogt af Hanen at samarbejde med andre i dette år frem for at forsøge sig på egen hånd.

Helbred og fritid: Ingen særlige ændringer i vente.

Familien: Året kan byde på en del problemer i kærlighedslivet. Der kan let opstå små magtkampe, hvor parforholdet får afprøvet sine grænser. Det kan gå over i en had-kærlighedstilstand, hvis hver især forsøger at trumfe sin vilje igennem. Der er mulighed for forsoning i sidste del af året.

Hundens år

1910, 1922, 1934, 1946, 1958
1970, 1982, 1994, 2006, 2018

Tendens: Et fordelagtigt år

Generelt: Problemerne løses med et minimum af komplikationer.

Økonomi og arbejde: Økonomisk er dette år en fortsættelse af forrige år med fortsat medvind. Det vil være et godt år at starte sit eget firma eller at gå i samarbejde med et andet. Hunden vil være i stand til at forbedre sin position og kan foretage omstillinger af ting og sager til andres glæde. Hunden stræber intenst efter at nå til tops i sin karriere. Det ser ud til, at der vil komme et gunstigt udspil. En ny indstilling til et gammelt problem kan hjælpe Hunden til at få løst opgaver på en ny måde. Der kan være chance for, at ønsker går i opfyldelse. Fortæl andre om drømmene, og folk vil støtte op om det.

Helbred og fritid: Ingen ændringer, det vil blive som det plejer.

Familien: Året byder på muligheder i kærlighedslivet. Mange alene-Hunde kan få spændende kærlighedsoplevelser. Hunden må bruge sin fornuft og ikke lade sig rive med. Der kan ligge falskhed bag en forførelse. Der kan atter opstå megen sød musik mellem Hunden og dens partner, som vil kunne opleve Hunden fra en helt ny side. Året kan blive enestående, hvis Hunden forstår at udnytte mulighederne.

Grisens år (svin, vildsvin)

1911, 1923, 1935, 1947, 1959
1971, 1983, 1995, 2007, 2019

Tendens: Et roligt og behageligt år

Generelt: Et rimeligt godt år for Grisen med beskedne resultater. Problemer kan stadig opstå, men de vil ikke være store forhindringer. Et

noget stille år vil give mulighed for at tænke over og planlægge fremtiden.

Økonomi og arbejde: Grisen bør være mere sparsommelig og kan så få et godt tag om sin økonomi. Grisen får nogen økonomisk vinding og vil være i stand til at forbedre sin position en hel del. Tiden vil give Grisen mulighed for at vise andre, hvad den dur til. Grib chancen for at vise kreativitet.

Helbred og fritid: Ingen store forandringer, forbliver som sædvanligt. Alle rejser, Grisen giver sig ud på, koster kassen.

Familien: Hjemmelivet vil være lykkeligt og roligt. Megen underholdning og socialt samvær kan forventes. Vær mere diplomatisk med hensyn til familiesager. Grisen skal tænke sig godt om, før den siger noget. I parforholdet kan Grisen være noget urealistisk og være ømfindelig over for sin partners ønsker og behov. Grisens tilværelse får en helt ny dimension, som langt overgår den almindelige hverdag. Hvis Grisen er villig til at ofre noget af sig selv, kan det blive et givende år. Den sidste del af året bliver særligt rart, og partneren viser større forståelse.

Tschnav

Den gamle Vismand

NB: Man skal ikke lade sig påvirke af, at tingene nu og da modsiger hinanden, sådan er livet nu en gang. Når man skal finde sit dyreår, så bemærk at januar-februar ofte tilhører forrige dyreår.

Østens dyreår

31. jan. 1900 – 18. feb. 1901: Metal-Rotte
 19. feb. 1901 – 7. feb. 1902: Metal-Okse
 8. feb. 1902 – 28. jan. 1903: Vand-Tiger
 29. jan. 1903 – 15. feb. 1904: Vand-Hare
 16. feb. 1904 – 3. feb. 1905: Træ-Drage
 4. feb. 1905 – 24. jan. 1906: Træ-Slange
 25. jan. 1906 – 12. feb. 1907: Ild-Hest
 13. feb. 1907 – 1. feb. 1908: Ild-Får
 2. feb. 1908 – 21. jan. 1909: Jord-Abe
 22. jan. 1909 – 9. feb. 1910: Jord-Hane
 10. feb. 1910 – 29. jan. 1911: Metal-Hund
 30. jan. 1911 – 17. feb. 1912: Metal-Gris
 18. feb. 1912 – 5. feb. 1913: Vand-Rotte
 6. feb. 1913 – 25. jan. 1914: Vand-Okse
 26. jan. 1914 – 13. feb. 1915: Træ-Tiger
 14. feb. 1915 – 2. feb. 1916: Træ-Hare
 3. feb. 1916 – 22. jan. 1917: Ild-Drage
 23. jan. 1917 – 10. feb. 1918: Ild-Slange
 11. feb. 1918 – 31. jan. 1919: Jord-Hest
 1. feb. 1919 – 29. feb. 1920: Jord-Får
 20. feb. 1920 – 7. feb. 1921: Metal-Abe
 8. feb. 1921 – 27. jan. 1922: Metal-Hane
 28. jan. 1922 – 15. feb. 1923: Vand-Hund
 16. feb. 1923 – 4. feb. 1924: Vand-Gris
 5. feb. 1924 – 23. jan. 1925: Træ-Rotte
 24. jan. 1925 – 12. feb. 1926: Træ-Okse
 13. feb. 1926 – 1. feb. 1927: Ild-Tiger
 2. feb. 1927 – 22. jan. 1928: Ild-Hare
 23. jan. 1928 – 9. feb. 1929: Jord-Drage
 10. feb. 1929 – 29. jan. 1930: Jord-Slange
 30. jan. 1930 – 16. feb. 1931: Metal-Hest
 17. feb. 1931 – 5. feb. 1932: Metal-Får
 6. feb. 1932 – 25. jan. 1933: Vand-Abe
 26. jan. 1933 – 13. feb. 1934: Vand-Hane
 14. feb. 1934 – 3. feb. 1935: Træ-Hund
 4. feb. 1935 – 23. jan. 1936: Træ-Gris
 24. jan. 1936 – 10. feb. 1937: Ild-Rotte
 11. feb. 1937 – 30. jan. 1938: Ild-Okse
 31. jan. 1938 – 18. feb. 1939: Jord-Tiger
 19. feb. 1939 – 7. feb. 1940: Jord-Hare
 8. feb. 1940 – 26. jan. 1941: Metal-Drage
 27. jan. 1941 – 14. feb. 1942: Metal-Slange
 15. feb. 1942 – 4. feb. 1943: Vand-Hest
 5. feb. 1943 – 24. jan. 1944: Vand-Får
 25. jan. 1944 – 12. feb. 1945: Træ-Abe
 13. feb. 1945 – 1. feb. 1946: Træ-Hane
 2. feb. 1946 – 21. jan. 1947: Ild-Hund
 22. jan. 1947 – 9. feb. 1948: Ild-Gris
 10. feb. 1948 – 28. jan. 1949: Jord-Rotte
 29. jan. 1949 – 16. feb. 1950: Jord-Okse
 17. feb. 1950 – 5. feb. 1951: Metal-Tiger
 6. feb. 1951 – 26. jan. 1952: Metal-Hare
 27. jan. 1952 – 13. feb. 1953: Vand-Drage
 14. feb. 1953 – 2. feb. 1954: Vand-Slange
 3. feb. 1954 – 23. jan. 1955: Træ-Hest
 24. jan. 1955 – 11. feb. 1956: Træ-Får
 12. feb. 1956 – 30. jan. 1957: Ild-Abe
 31. jan. 1957 – 17. feb. 1958: Ild-Hane

18. feb. 1958 – 7. feb. 1959: Jord-Hund
 8. feb. 1959 – 27. jan. 1960: Jord-Gris
 28. jan. 1960 – 14. feb. 1961: Metal-Rotte
 15. feb. 1961 – 4. feb. 1962: Metal-Okse
 5. feb. 1962 – 24. jan. 1963: Vand-Tiger
 25. jan. 1963 – 12. feb. 1964: Vand-Hare
 13. feb. 1964 – 1. feb. 1965: Træ-Drage
 2. feb. 1965 – 20. jan. 1966: Træ-Slange
 21. jan. 1966 – 8. feb. 1967: Ild-Hest
 9. feb. 1967 – 29. jan. 1968: Ild-Får
 30. jan. 1968 – 16. feb. 1969: Jord-Abe
 17. feb. 1969 – 5. feb. 1970: Jord-Hane
 6. feb. 1970 – 26. jan. 1971: Metal-Hund
 27. jan. 1971 – 14. feb. 1972: Metal-Gris
 15. feb. 1972 – 2. feb. 1973: Vand-Rotte
 3. feb. 1973 – 22. jan. 1974: Vand-Okse
 23. jan. 1974 – 10. feb. 1975: Træ-Tiger
 11. feb. 1975 – 30. jan. 1976: Træ-Hare
 31. jan. 1976 – 17. feb. 1977: Ild-Drage
 18. feb. 1977 – 6. feb. 1978: Ild-Slange
 7. feb. 1978 – 27. jan. 1979: Jord-Hest
 28. jan. 1979 – 15. feb. 1980: Jord-Får
 16. feb. 1980 – 4. feb. 1981: Metal-Abe
 5. feb. 1981 – 24. jan. 1982: Metal-Hane
 25. jan. 1982 – 12. feb. 1983: Vand-Hund
 13. feb. 1983 – 1. feb. 1984: Vand-Gris
 2. feb. 1984 – 19. feb. 1985: Træ-Rotte
 20. feb. 1985 – 8. feb. 1986: Træ-Okse
 9. feb. 1986 – 28. jan. 1987: Ild-Tiger
 29. jan. 1987 – 16. feb. 1988: Ild-Hare
 17. feb. 1988 – 5. feb. 1989: Jord-Drage
 6. feb. 1989 – 26. jan. 1990: Jord-Slange
 27. jan. 1990 – 14. feb. 1991: Metal-Hest
 15. feb. 1991 – 3. feb. 1992: Metal-Får
 4. feb. 1992 – 22. jan. 1993: Vand-Abe
 23. jan. 1993 – 9. feb. 1994: Vand-Hane
 10. feb. 1994 – 30. jan. 1995: Træ-Hund
 31. jan. 1995 – 18. feb. 1996: Træ-Gris
 19. feb. 1996 – 6. feb. 1997: Ild-Rotte
 7. feb. 1997 – 27. jan. 1998: Ild-Okse
 28. jan. 1998 – 15. feb. 1999: Jord-Tiger
 16. feb. 1999 – 6. feb. 2000: Jord-Hare
 7. feb. 2000 – 23. jan. 2001: Metal-Drage
 24. jan. 2001 – 11. feb. 2002: Metal-Slange
 12. feb. 2002 – 31. jan. 2003: Vand-Hest
 1. feb. 2003 – 21. jan. 2004: Vand-Får
 22. jan. 2004 – 8. feb. 2005: Træ-Abe
 9. feb. 2005 – 28. jan. 2006: Træ-Hane
 29. jan. 2006 – 17. feb. 2007: Ild-Hund
 18. feb. 2007 – 6. feb. 2008: Ild-Gris
 7. feb. 2008 – 25. jan. 2009: Jord-Rotte
 26. jan. 2009 – 13. feb. 2010: Jord-Okse
 14. feb. 2010 – 2. feb. 2011: Metal-Tiger
 3. feb. 2011 – 22. jan. 2012: Metal-Hare
 23. jan. 2012 – 9. feb. 2013: Vand-Drage
 10. feb. 2013 – 30. jan. 2014: Vand-Slange
 31. jan. 2014 – 18. feb. 2015: Træ-Hest
 19. feb. 2015 – 7. feb. 2016: Træ-Ged
 8. feb. 2016 – 27. jan. 2017: Ild-Abe
 28. jan. 2017 – 15. feb. 2018: Ild-Hane
 16. feb. 2018 – 4. feb. 2019: Jord-Hund

»Æslets år«

Baatarkhuu, astrolog ved Dash-choilin-klostret i Ulaanbaatar, kommer med denne spådom for nytåret:

Jernkaninens år, med øgenavnet »Æsel«, vil blive svært. Kaninen og haren er dyr, der altid er bange for andre. At give til en anden og modtage fra en anden er forskellige ting. Det vil blive året, hvor alt kan mistes, men kan gøres godt igen. Dash-choilin-klostret vil udføre Gombo i begyndelsen af februar, Choijoo-bønner i midten af måneden og Lkham i slutningen af måneden. Det vil blive et svært forår. Jeg tegner 32 års tegningen zurkhai. Jeg udfører zurkhai'en fra 1980 til 2015. Situationen i verden vil blive rigtig indviklet. Kraftige vinde vil blæse, solen vil varme, heftige regnskyl vil forekomme, og militære konflikter vil opstå. Ifølge min zurkhai-tegning vil der opstå nogle naturfænomener, også jordskælv.

Men ellers vil Kaninens år blive godt for familielivet, ikke mindst for nygifte. Jernkaninens år vil bringe kærlighed og lykke til familien. De par, som har skændtes, vil bllægge konflikterne og begynde at elske hinanden igen. Lykke og held formodes at følge de børn, der fødes i Kaninens år.

2 stk. ægte mongolsk ger til salg

I 2008 importerede jeg i alt 8 mongolske gerer eller jurter med henblik på overnatningsmuligheder på min naturgård. Jeg ønsker imidlertid at sælge en 4-er og en 5-er, svarende til henholdsvis 5 og 6 m i diameter. Gererne har været opstillet i en sæson. Der medfølger gulv i 20 mm vandfast finer til hver, som jeg selv har lavet. Pris: 20.000 kr. hhv. 30.000 kr. pr. stk.

Henvendelse til:
 Thorkild Ljørring Pedersen
 Tanggård, Tanggårdvej 6
 6640 Lunderskov
 tel: 3177 3098 - email: tlpnnyt@live.dk

Kilder

Barry Fantoni (1985): *Chinese Horoscopes*. 260 s. (London: Sphere Books Limited)

Kurt Allgeier (1986): *Kinesisk astrologi for alle*. 91 s. (København: Sphinx Forlag)

Derek Walters (1987): *Ming Shu – kinesisk astrologi*. 96 s. (København: Forlaget Komma)

Theodora Lau (1988): *The Handbook of Chinese Horoscopes*. 331 s. (New York: Perennial Library)

Henning Hai Lee Yang (1995): *Dit Kinesiske Horoskop for årene som kommer*. 203 s. (Lynge: Bogans Forlag)

Lori Reid (1997): *The Complete Book of Chinese Horoscopes*. 136 s. (Shaftesbury: Element)

Aktuelt

The Mongol Messenger
rapporterer:

Partnerskabsaftale 24.12.10

Den 20. december 2010 blev den kommende Partnerskabs- og Samarbejdsaftale (PCA) mellem EU og Mongoliet underskrevet i Ulaanbaatar. Det markerede afslutningen på en vellykket forhandlingsfase. Aftalen blev underskrevet af Mongoliets viceudenrigsminister B. Bolor og Franz Jessen, der står i spidsen for EU's enhed for Mongoliet.

Statsminister S. Batbold var til stede ved underskrivelsen. Han påpegede, at samtalerne om partnerskabsaftalen var begyndt i september 2009; han var meget tilfreds med, at de to parter havde været i stand til at opnå et resultat på så kort tid som lidt over et år. Når aftalen er endeligt udformet vil der være et juridisk bindende aftalegrundlag for at styrke relationerne og samarbejdet mellem Mongoliet og EU.

Mongoliet er nu et af de få asiatiske lande, der har indgået en sådan aftale med EU. Parallelt med aftalen har parterne ført samtaler om at fjerne Mongoliet fra EU's liste over lande uden markedsøkonomi.

WEATHER

Sunrise: 07.42
Sunset: 18.15

in Ulaanbaatar and Central Aimag: Night temps between -16°C and -21°C. Day time temps between -4° and -9°C. Snow on February 27.

in Eastern Aimag:

Night temps between -19°C and -24°C. Day time temps between -5°C and -10°C. Snow on February 27.

in Western Aimag:

Night temps between -19°C and -24°C. Day time temps between -3°C and -8°C. Snow on February 28.

in Gobi Aimag:

Night temps between -15°C and -20°C. Day time temps between -4°C and -9°C. Snow on February 27.

Tankvogne synker i Khövsgöl-søen

Den 8. februar gik to tankvogne af mærket *Ural* gennem isen på Khövsgöl-søen, en af verdens største ferskvandssøer. En passager i den ene vogn omkom.

Tankvognene, der var fra *NIC Company* og fyldt med henholdsvis 6.740 liter og 6.510 liter A-80 fyringsolie, sank ned i søen gennem en sprække i isen 220 meter fra søens vestbred. Der var tre personer i vognene; to af dem nåede ud, inden de sank. Den ene tankvogn lå med højre side opad, og brændstoffet blev taget ud ved at bryde et hul i isen. På grund af den kolde og kraftige is, var det meget svært at få hentet den druknede person op af søen. For eksempel frøs luftslangen til, så redningsdykkerne næsten ikke kunne få luft. Efter flere forsøg af redningsfolkene lykkedes det at finde liget i en dybde af 50 meter under 60 cm is.

»Vore to tankbiler afgik fra Ulaanbaatar meget tidligt om morgenen den dag og ankom på grund af vejrforholdene først om aftenen til Khövsgöl-søen. De har måske mistet orienteringen på grund af den manglende sigtbarhed i området. Tankbilerne har godt beskyttede brændstoftanke; derfor er der sandsynligvis ikke lækket olie ud«, sagde M. Khalunbold, adm. direktør for *Petrovis Company* til pressen.

Den omkomne person var ikke ansat i selskabet, men var med for at hjælpe chaufføren, der var langt væk hjemmefra. Selskabets ledelse lovede at hjælpe de pårørende. På grund af vejret var bjergpassene blokeret af store

mængder sne, og bilerne kører for det meste henover søen. Selskabet kunne også meddele, at to sum i Khövsgöl Aimag lider under mangel på fyringsolie på grund af tankvognsuheldet.

Den anden af de to sunkne køretøjer blev bjærget den 16. februar takket være en stor indsats. Vognen blev af et bugserfartøj hevet op nær søens overflade og brændstoffet taget ud. Derefter blev tankvognen hejst op af søen. Det var første gang mongolske redningsfolk har bjærget en tankvogn med brændstof op af søens dybe vand. Tidligere var det russisk mandskab, der udførte den form for redningsaktioner.

Ved et pressemøde arrangeret af NEMA (*National Emergency Management Agency*) den 17. februar blev det understreget, at de mongolske redningsfolk med succes havde arbejdet i en dybde på 50 meter takket være det udstyr, de var blevet forsynet med. Tidligere havde mongolske redningsfolk kun arbejdet i dybder på maks. 30 meter. Et samlet antal på 56 personer herunder redningsfolk fra NEMA, professionelle dykkere og lokale havde deltaget i bjærgningen af tankbilerne og det ene offer.

Siden 1950 er 43 traktorer, lastbiler, flyvemaskiner, motorbåde og motorcykler sunket til bunds i søen. 13 af dem er blevet taget op igen.

B. Ooluun

The Mongols Messenger
07(1024):3 – 18.02.11

Yak-ost efter europæisk standard

Ulaanbaatar vil snart blive forsynet med yak-ost af højeste kvalitet, leveret af landets første ostemejeri indrettet efter europæiske standarder, *Siryak Co., Ltd* – et joint venture mellem mongolske, franske og italienske erhvervsfolk beliggende i området Shar Xolai ved Gachuurt, 35 km fra hovedstaden. Produktionen blev officielt sat i gang den 4. december 2010. Virksomheden vil primært fremstille ost af yakmælk, men da forsyningen af yakmælk er utilstrækkelig, vil man også eksperimentere med blandinger af ko- og yakmælk.

Den franske ambassadør Jean-Paul Dumont tv. ved indvielsen af ostemejeriet.

Der blev brugt opskrifter til hytteost, cheddar og cantal til at fremstille de første partier yak-ost med et forbavsende godt resultat, som man kunne konstatere ved prøvsmagningen under indvielsen. Man planlægger at udvide sortimentet med flere af de franske oste, som bedst egner sig til yakmælk.

Lederen og initiativtageren til projektet er Didier Le Goff, ingeniør af profession og teknisk konsulent for fødevarerfabrikanten i Mongoliet gennem de seneste 4 år. Han blev ansporet til at vove sig ud i dette projekt på baggrund af det store behov for forretningsinitiativer inden for den mongolske landbrugs-

sektor. »Hvis du ser på Europa lige nu, er der intet at gøre, fordi alt er der i forvejen, men i Mongoliet er der alt at gøre, fordi der ingenting er i forvejen«, sagde han. Hans mål er at opbygge en profitabel virksomhed, der kan medvirke til at skabe indtægter for egnens hyrder, som har indgået en aftale om at levere mælk til mejeriet.

Med en samlet investering på 150.000 euro er der tale om et pilotprojekt, som initiativtagerne håber at kunne udbrede til andre egne af landet. »Det store mål for os er at hjælpe hyrderne på landet til at fortsætte deres livsform ved at sikre deres indkomstgrundlag«, sagde Le Goff. Hyrderne i Gachuurt-området ejer ca. 100 yakokser, og en del af initiativet går ud på at lære hyrderne bedre teknikker til at drive landbrug og opdrætte kvæg.

Der findes tre andre ostemejerier i landet, der fungerer som små landsbymejerier. Siryak vil være det første, der implementerer europæiske produktionsstandarder og klimakontrolleret opbevaring for modning af osten. Med det varierede sortiment vil det blive svært at konkurrere med. Firmaet har allerede mødt interesse fra flere restauranter og hoteller i Ulaanbaatar, som er parat til at aftage produkterne, når produktionen for alvor starter i april 2011. Men planerne går videre til at eksportere oste som en gourmetvare til Sydkorea, Japan, Kina, før produkterne lanceres i Vesten. Nyhedsværdien af yak-ost vil i sig selv gøre produkterne interessante på markedet sammen med den gode smagsoplevelse, sagde Le Goff.

På grund af de sæsonmæssige udsving i mælkens kvalitet og fedt-

indhold baserer den mongolske mejeribranche sig i vid udstrækning på importerede tømælksprodukter for at standardisere produktionen. Men Siryak-ost vil vedblive med at være 100% mongolsk. »Rigtig ost kan ikke og bør ikke standardiseres. Man skal kunne smage årstiderne i osten«, sagde Le Goff. Som erklæret osteelsker ser han det som en udfordring.

En avanceret pasteuriseringsmaskine hører til fabrikens produktionsapparat.

Der vil gå endnu et par måneder, før Siryak-ost kommer på hylderne i supermarkederne, men projektet er allerede blevet mødt med entusiasme fra hyrderne omkring Gachuurt, som omsider vil få et sted i nærheden, hvor de kan afsætte deres mælk. Mongoliets landbrugssektor beskæftiger omkring 40% af befolkningen og tegner sig for 22% af BNP. Landbrug og kødindustrien er ofte i analyser blevet udråbt til at have et stort potentiale for udenlandske investeringer.

Yak-ostemejeriet kan meget vel vise sig at blive en pioner inden for sektoren. Bæredygtige virksomheder vil blive afgørende for bevaringen af Mongoliets nomadiske kulturarv og samtidig støtte udviklingen af bedre metoder til kvægdrift, tilføjede Le Goff. Hvis projektet får succes, vil hyrderne og deres langhårede okser i og omkring Gachuurt snart have mere end én grund til at sige »cheese«!

Pearly Jacob

The Business Council of Mongolia

Dalai Lama ønsker mongolerne Godt Nytår

Med tanke på de hundredeårige unikke bånd mellem Tibet og Mongoliet ønskede Hans Hellighed Dalai Lama de mongolske studerende og tilhængere ved Drepung-klostret i Mundgod, Indien, godt nytår den 3. februar 2011.

Hans Hellighed overbragte sine hilsner til munke, der studerer buddhisme ved Drepung-klostret og de omkring 300 mongoler, der er rejst til den tibetanske bosættelse Doeguling i Mundgod for at følge hans belæringer.

»I anledning af nytåret sender jeg mine varme hilsner til ministre fra Mongoliet, udenrigsminister Gombojav Zandanshatar, munke og lægfolk. Tibet og Mongoliet har et enestående forhold til hinanden, der går flere hundrede år tilbage. Men de store vanskeligheder under kommunismen, især de voldsomme overgreb mod buddhismen, betød en adskillelse af Tibet og Mongoliet«, sagde Hans Hellighed.

»Men forbindelserne blev gradvist genoptaget i takt med, at Mongoliet sendte sine munke og nonner på studierejser til de store tibetanske klostre, der blev genetableret af tibetanerne i eksil. For mit vedkommende besøgte jeg Mongoliet for første gang i 1979. Både Tibet og Mongoliet følger Nalanda-traditionen, og de er tilmed de eneste to, som viderefører traditionen i den rene form blandt verdens hundredemillioner af buddhister«, tilføjede Hans Hellighed.

Hans Hellighed understregede betydningen af at anvende buddhistisk videnskabelig logik i skolernes undervisningsmetoder. »Nutildags er vestlige videnskabsfolk blevet meget interes-

Hans Hellighed Dalai Lama taler med mongolske munke, der studerer ved Drepung-klostret i den tibetanske bosættelse Doeguling i den sydligt beliggende indiske delstat Karnataka. Mongoliets udenrigsminister Gombojav Zandanshatar ses siddende ved siden af Dalai Lama.

serede i buddhisme, og mange af mine venner blandt dem har fortalt mig om det nyttige i at bruge dialektik i forskellige undervisningsfag. I de tibetanske eksilskoler forbereder vi os på at indføre dialektik i fag som naturvidenskab og matematik. Hvis det bliver en succes, vil det være gavnligt at indføre sådanne metoder i Mongoliets skoler. Jeg har god erfaring med, at læring gennem analyse under anvendelse af ens intellekt og logiske sans er meget vigtigt.«

Hans Hellighed sagde, at de mongolske studerendes flid under deres studieophold i Drepung-klostret ikke kan undgå at bidrage

positivt til uddannelsessystemet i deres land.

I sin tale om forsoning sagde Hans Hellighed, at over 99% af tibetanerne har tillid til ham og det med god grund. Men en lille del af tibetanerne er ikke fornuftige og blinde i troen. »Det er mit ansvar at forklare mig, men at lytte efter er den enkeltes frie valg.«

Der er ca. 230 mongolske munke i den tibetanske bosættelse Doeguling i Mundgod, hvoraf de fleste er i Drepung Gomang Kloster i en særskilt enhed kaldet Samlo Khangtsen.

Sonam Tsomo
Tibetan Freedom

DMS nyt

Årsrapport 2010

Dansk Mongolsk Selskab blev grundlagt i 1990 og har således eksisteret i 20 år. Bestyrelsen valgte ikke at fejre de 20 år, men vil vente med at fejre til 25 års jubilæet i 2015.

Bestyrelsen

Bestyrelsen, som valgt på generalforsamlingen den 13. marts 2010, består af 8 medlemmer:

Anita Garbers
Rolf Gilberg (formand)
Søren Haslund-Christensen
Lars Højer (webmaster)
Jan Koed (næstformand, kasserer)
Bulgan Njama (projektleder)
Leif F. Petersen (projektdm.)
Henrik Bo Thrane (sekretær)

2 suppleanter:

Ann Fenger Benwell,
Morten Axel Pedersen.

Medlemmer

Pr. 1. januar 2011 var medlemstallet 208, hvilket er en fremgang på 9 medlemmer i forhold til sidste år. Den samlede tilgang af nye medlemmer i 2010 var på i alt 23. 14 medlemmer er udmeldt, hovedsageligt på grund af manglende kontingentindbetaling.

	2009	2010	2011
Indre København	63	57	62
Storkøbenhavn	34	35	35
Nordsjælland	25	23	22
Hovedstadsomr.	122	115	119
Bornholm	1	2	1
Sjælland	20	23	25
Fyn	10	10	12
Jylland	39	41	44
Provinsen	70	76	82
Grønland	4	4	3
Europa	5	2	2
USA + Kina		2	2
Total	201	199	208

Medlemsmøder

Samtlige møder blev afholdt i Medborgerhuset på Danasvej 30B, Frederiksberg.

- *Medlemsmøde 101:*
30. januar 2010, kl. 15-17

Mongoliet er vort mål

Antropologen Christel Braae fortalte spændende og levende om den 1. og 2. Danske Centralasiatiske Ekspedition til Mongoliet (1936-1939), som begge blev ledet af den erfarne ekspeditionsmand Henning Haslund-Christensen. Formålet med rejserne var at registrere og indsamle så mange forskellige traditionelle mongolske genstande som muligt, inden de som forventeligt ville forsvinde i de store samfundsmæssige omvæltninger i 1930'ernes Centralasien. Christel Braae arbejder på en bog om de mongolske genstande, Haslund hjembragte fra disse rejser. (28 deltagere)

- *Medlemsmøde 102:*
13. marts 2010, kl. 15-22

Ordinær generalforsamling

Ordinær generalforsamling blev kyndigt ledet af dirigenten, Kurt L. Frederiksen. Resultatet af bestyrelsesvalget ses ovenfor.

Medlemmernes time

Efter generalforsamlingen, kl. ca. 16, holdt Anne Nielsen og Benni Berg et foredrag ledsaget af mange gode og spændende lysbilleder. Foredraget begyndte med deres hestetur langs Orkhon-floden i 1996 og sluttede med turen i Gobi i 1998. Det var spændende at følge med Nielsen og Bergs rejseoplevelser og udfordringer.

Forårsfest

Aftenen sluttede med en meget vellykket forårsmiddag. En stor tak til Henrik Bo Thrane og Lars Højer, som stod for arrangementet. (45 deltagere)

- *Medlemsmøde 103:*
17. april 2010, kl. 15-17

Ud over stepperne med Mongoliets blinde

Næstformand i Dansk Blindesamfund, John Heilbrunn fortalte levende og engageret om de vilkår, blindesagen i Mongoliet arbejder under, herunder projektets aktiviteter, erfaringerne og de fremtidige mål for den mongolske blindeorganisation. (10 deltagere)

- *Medlemsmøde 104:*
25. september 2010, kl. 15-17

Mongol i Vestjylland

Ganaa Nasan er mongol og kom til Danmark for 9 år siden, hvor han slog sig ned i Ferring vest for Lemvig. Ganaa har været særlig aktiv som formand for foreningen *Mongolernes Venner* og med at etablere et oplevelsescenter *Mongolian House* i Ferring. Ganaa fortalte og viste billeder om sin mongolske baggrund, om rejsen til Danmark og sin nye tilværelse i det vestjyske. (34 deltagere)

- *Medlemsmøde 105:*
20. november 2010, kl. 15-17

Feltarbejde blandt mongoler

Antropolog Ann Fenger Benwell fortalte ledsaget af flotte billeder om sin forskning og sit feltarbejde i Mongoliet 2005 og 2006. Benwell studerede mongolske familier i forandring, hvor hun undersøgte kønsroller og hemmelige relationer med særlig fokus på, hvordan traditionelle opfattelser af at være en »god kvinde« bliver udfordret og genforhandlet. Se artiklen i Ger 72. (30 deltagere)

Medlemsbladet Ger

I 2010 udkom numrene 71, 72, 73 og 74, hvert med 28 sider og trykt i farver. Som sædvanlig fortalte Ger om nyt og gammelt vedrørende Mongoliet og Danmarks forhold til landet.

Dansk Mongolsk Selskab

Regnskab for perioden 1/1-2010 – 31/12-2010

RESULTATOPGØRELSE	2009		2010	
Indtægter				
Kontingent	27.100,00		30.350,00	
Administrationsbidrag NGO	20.000,00		40.000,00	
Portostøtte	2.999,02		1.816,97	
Gaver	0,00		5000,00	
Diverse	284,14		550,29	
Rente (giro)	14,22		0,00	
Rente (Lån & Spar)	76,82	50.474,20	0,00	77.717,26
Udgifter				
Kontorhold	319,00		1.169,85	
Ger, trykkeudgifter	33.625,00		33.625,00	
Ger, porto indland	9.410,50		10.348,00	
Porto	6.172,50		4.848,00	
Internet	10.673,50		5.519,50	
Medlemsmøder	4.817,55		4.971,90	
Repræsentation	426,00		600,00	
Støttebidrag til bogudgivelse	5.000,00		0,00	
Diverse	905,81		1.840,83	
Gebyr (giro og L&S)	355,00	71.704,86	345,00	63.268,08
Årets resultat		-21.230,66		14.449,18
Legat primo		156.855,33		159.496,25
Legatpenge overført til Mongoliet		0,00		0,00
Gebyr (Nordea)		0,00		0,00
Rente (Nordea)		2.640,92		1.339,14
Legat ultimo		159.496,25		160.835,39
BALANCE				
Pr. 1. januar 2011				
Aktiver				
Kasse		2.069,71		1.281,50
Giro		9.917,00		25.154,39
Bank (Lån & Spar)		68.490,73		68.490,73
Bank (Nordea)		159.496,25		160.835,39
Balance		239.973,69		255.762,01
Passiver				
Egenkapital:				
Primo		258.563,43		239.973,69
Årets resultat		-21.230,66		14.449,18
Legat		2.640,92		1.339,14
Balance		239.973,69		255.762,01

Hjemmeside

Lars og Henrik har i 2010 holdt møde med det firma, som yder konsulentbistand til udvikling af sitet www.danskmongolskselskab.dk.

Der er således skabt muligheder for, at man fremover kan udvikle nye funktioner, så hjemmesiden kan blive en endnu bedre kilde til information for medlemmerne og andre, som søger information om Mongoliet og Dansk Mongolsk Selskab. I løbet af året er lay-outet revideret, og der er lagt flere billeder og videoer ind på siden.

Regnskab

Resultatet for regnskabsåret 2010 er forbedret med kr. 35.679 i forhold til 2009. Indtægterne er steget med kr. 27.243, hvilket skyldes forøgede kontingentindtægter, en fordobling af administrationsbidraget og et gavebidrag på kr. 5.000. Udgifterne er faldet med kr. 8.436, hovedsageligt på grund af mindre udgifter til Internet og intet støttebidrag i 2010.

For at konsolidere selskabets økonomi på længere sigt vedtog generalforsamlingen at hæve kontingentet med 25 kr. pr. 1. januar 2011. De aktuelle kontingentsatser kan læses på side 2.

Regnskabet revideres af Britta Tvede Hansen, som fortjener tak for sin gode indsats.

Besøg af Mongoliets præsident

Mongoliets præsident Ts. Elbegdorj aflagde officielt statsbesøg i Danmark i dagene 7.-9. oktober. Han stod i spidsen for en delegation af mongolske erhvervsfolk, der er interesserede i at samarbejde med Danmark inden for områderne energi, småindustri og landbrug. Præsidenten var gæst ved en officiel frokost på Amalienborg fredag den 8.

Som en anerkendelse af selskabets arbejde tildeltes medlemmer af bestyrelsen medaljer ved et arrangement i *Asia House* i Københavns

Lokalafdelingen af NTS i Khan Uul distriktet. Til højre for Bulgan Njama på forreste række midtfor ses Danmarks ambassadør for Kina og Mongoliet, Friis Arne Petersen, der besøgte projektet i september 2010. Også forgængeren på posten, Jeppe Tranholm-Mikkelsen, besøgte projektet i 2010.

Frihavn. Søren Haslund Christensen modtog »Polarstjerneordenen«, Leif F. Petersen og Jan Koed »Venskabsmedaljen« (Nairamdal) og Rolf Gilberg »800 års statsjubileumsmedaljen«.

Besøg fra Erdenebulgan

En gruppe på 5 personer fra Erdenebulgan med borgmester Dorjragchaa Bekhbat i spidsen besøgte Danmark 4.-10. december. Søren Haslund-Christensen havde tilrettelagt et varieret program for gæsterne: dels var de på faglige besøg på landbrugsejendomme både i Danmark og Sverige, dels besøgte de seværdigheder som Nationalmuseet, Øresundsbroen, Vikingeskibsmuseet, Tivoli m.m. Som noget særligt var de i audiens hos HKH kronprins Frederik. Gæsterne var meget glade for besøget.

NGO-projekter

Styrkelse af Socialt Partnerskab Netværk 2007-2011

Dansk Mongolsk Selskab gennemfører projektet i samarbejde med den mongolske organisation *Social Partnership Network* (NTS). Dani-

da støtter projektet med i alt 4,9 mio. kr. og Dansk Mongolsk Selskab med 150.000 kr. Der er forbrugt i alt ca. 3,7 mio. kr.

2010 var igen et travlt år med mange aktiviteter. Året var af vores mongolske partnerorganisation kåret til fortalervirksomhedens år. Danida definerer begrebet »Fortalervirksomhed« som »målrettede indsatser, der gennem påvirkning af beslutningstagere og borgere lokalt, regionalt, nationalt og internationalt søger at forme og påvirke politiske, økonomiske, kulturelle og sociale processer og beslutninger med henblik på at forbedre livsvilkår for et betragteligt antal mennesker.«

Som led i planerne er der gennemført kurser og debatter om fortalervirksomhed lokalt og centralt. Selvhjælpsgrupperne i hvert lokalt område har udvalgt et emne, som de vil påvirke og finde løsninger på.

Der er organiseret kursus i deltagerorienteret monitorering og evaluering i alle 5 lokalområder. Kurset afsluttede med nedsættelse af arbejdsgrupper, der skal arbejde med monitorering og evaluering af projektaktiviteterne. Arbejdsgrupperne er blevet introduceret til en ny og lettilgængelig metode for indsamling af oplysninger.

Regnskab for projekt »Avyas«						
	Studerende der modtog uddannelsesstøtte (antal)	Uddannelsesstøtte (beløb i kr.)	Studerende der modtog lån (antal)	Uddannelseslån (beløb i kr.)	Tilbagebetalt i 2009	Tilbagebetalt i 2010
Bevilget i 2009	9	20.800	16	32.000	8.250	
Bevilget i 2010	10	30.000	11	22.700		28.000
I alt (kr.)		50.800		54.700	8.250	28.000

En anden, bemærkelsesværdig aktivitet er, at bladet *Let's talk* er fremstillet af lokalområderne på skift. Hovedkontoret bistod med den nødvendige tekniske og anden støtte. I løbet af sommeren organiserede lokalorganisationerne erfaringsudvekslingsbesøg i Dornogobi. I den forbindelse stod værtsorganisationen for planlægning og gennemførelse af debat, kursus og fritidsaktiviteter for gæsterne.

Der blev organiseret salgsudstillinger igen i år. I efteråret fik projektet besøg af to norske designere, Kirsten og Ingrid, der underviste vores strikke- og filtegrupper. Det blev til tre meget spændende og intense kursusdage, hvor deltagerne fik en masse inspiration om design, farve, kvalitet og lærte nye filteknikker (se artiklen i Ger 74). Det var derfor en meget trist meddelelse for os alle, at Ingrid afgik ved døden i slutningen af året.

Året 2010 var et svært år for Mongoliet. Den frygtede dzud fortsatte i usædvanlig lang tid, og mange nomader mistede deres dyr. Lokalorganisationerne indsamlede stearinlys og tændstikker og syede dyretøj til nomadefamilierne i Dundgobi og Dornogobi.

I 2010 er der ydet lån på 35 mio. togrog til 72 selvhjælpsgrupper, der har været dygtige til at overholde reglerne for tilbagebetaling, opsparring og involvering. Disse 35 mio. togrog er finansieret af indsamlede midler i Danmark. Der er i alt ydet 109 mio. togrog i grundlån og 172,4 mio. togrog i gentagne lån til 189 selvhjælpsgrupper. Opsparingen på de ca. 23 mio. togrog voksede des-

værre ikke i 2010, hvilket formentlig skyldes de trange økonomiske tider. (1 dansk krone svarer til ca. 227 mongolske togrog pr. 02.02.2011). Tilbagebetalingen ligger på ca. 80% i gennemsnit.

Skoleudvikling i landdistrikter 2000 – 2010

Dansk Mongolsk Selskab gennemførte projektet i samarbejde med CICED (*Centre for International Cooperation in Education*) i Danmark og *The Mongolian Association for Primary and Secondary School Development i Mongoliet*. Danida bevilgede i alt 20,5 mio. kr., og der er forbrugt 18,6 mio. kr.

Projektet havde bl.a. til formål at styrke civilsamfundets engagement i skoleudvikling, styrke lærernes, skoleledernes og skolebestyrelsernes kompetencer og sikre, at alle børn i den skolepligtige alder er i skole. Projektet omfattede 80 sko-

ler/lokalsamfund fordelt på samtlige provinser i Mongoliet.

Projektets anden fase afsluttedes i oktober 2010 med en konference i september 2010 med ca. 300 deltagere fra skoler, lokalsamfund, regionale skolemyndigheder, undervisningsministerium og diverse donororganisationer. Man kunne her konstatere, at projektet har nået alle sine oprindelige mål.

I 2010 gennemførtes besøg ved samtlige 80 projektskoler af regionale konsulenter og af det centrale mongolske lederteam. Samtlige projektskoler præsenterede erfaringer og ideer på regionale konferencer og lokale workshops arrangeret af eller i samarbejde med regionale skolemyndigheder. Projektets ideer og erfaringer formidles målrettet til 2/3 af alle skoler i Mongoliet.

Der er etableret 57 lokalafdelinger af den mongolske partner-NGO. Alle lokalafdelinger har iværksat

Regnskab for »Støtte til nomader«	
Dornogobi (ris, sukker, mm)	19.000
Dornogobi indsprøjtning, medicin til dyr	9.120
Dundgobi dyrefoder	9.900
Dundgobi hø	38.000
Leje af lastbil frem og tilbage Dundgobi	5.020
Benzin lastbil	3.025
Trykning af stor plakat, hoteludgift, gaskoger, telefon, hyre hjælp til læsning af hø og foder mm.	1.480
I alt (kr.)	85.505

Regnskab for »Familie og børn«	
Anskaffelse af ger, møbler, transport	8.500
Brændsel, fødevarer, transport til 11 familier	4.800
Organisering af nytårsfest	2.800
Støtte i.f.m. sygdomsbehandling, øk. støtte til begravelser	4.900
I alt (kr.)	21.000

Status 2010 på støtteprojekter m.v.

I nedenstående oversigt ses for 2010 status over de midler, som selskabet råder over ved siden af det på generalforsamlingen 2011 fremlagte regnskab for den egentlige drift af Dansk Mongolsk Selskab. Regnskaberne revideres i 2011 af *Egon Pedersen Revision* og tilgår Udenrigsmini-

steriet pr. 1. juli 2011 for godkendelse.

Bidrag til aktiviteter i Mongoliet kan overføres til vores konto i Nordea, reg. nr. 2191 konto nr. 7560 645 818.

Leif F. Petersen
Projektadministrator

Dansk Mongolsk Selskab administrerer følgende bankkonti for tilknyttede fonde og støtteforeninger samt projektkonti:

		2009	2010
Børn i Mongoliet			
Nordea primo	konto 7555 575 240	625.702	408.901
microcredit		-147.320	
Erdenebulgan		-76.165	
rente/gebyr		6.684	675
Nordea ultimo		408.901	409.577
Støtteforeningen kulde/børn			
Nordea primo	konto 7560 645 818	105.564	110.836
bidrag		4.000	25.250
rente		1.272	201
dzud			-20.849
Nordea ultimo		110.836	110.836
Administrationskonto vedr. projekter			
Nordea ultimo	konto 8966 659 581	415.080	462.903
Projekt SPN			
Nordea ultimo	konto 6444 409 213	603.213	814.719
Fast ejendom, lokaler i Ulaanbaatar			
erhvervet i 2004			404.278

deres egne formidlingsprojekter til 3-5 naboskoler og lokalsamfund. Den mongolske partnerorganisation er således den første mongolske NGO med reel lokal folkelig forankring og med landsdækkende udbredelse. Der er fremstillet og fordelt 8 informations- og undervisningsmaterialer med et samlet oplag på 7.660.

En ekstern evalueringsrapport dokumenterede projektets resultater og bæredygtighed i lyset af den ambitiøse exit-strategi med fokus på landsdækkende formidling af ideer og erfaringer.

Projektet »Avyas«

Lægen Johan L. Dæhnfeldt oprettede *I. M. Dæhnfeldt Foundation* i 2002. På hans 70 års dag i 2007 blev årets portion uddelt. 300.000 kr. tilfaldt Dansk Mongolsk Selskab. Bestyrelsen besluttede at bruge pengene til studiestøtte for dygtige, men fattige børn i Mongoliet. Uddelingen af støttemidler begyndte i 2009.

Projektet omfatter i dag 41 studerende. I 2009 fik 2 studerende både uddannelsesstøtte og uddannelseslån. I 2010 fik 3 studerende både uddannelsesstøtte og uddannelses-

lån under hensyntagen til deres sociale og økonomiske situation.

I årets løb har der været organiseret et par mødeaktiviteter med de studerende. Nogle af dem mødte en dansk journalist. De fortalte på skift om deres fremtidsdrømme. Mange udtrykte deres ønske om at bidrage til samfundsudviklingen i Mongoliet.

Støtte til nomader

Selskabet indsamlede midler til særligt hårdt ramte nomader, der mistede dyr i stort antal. Det var et grusomt syn at se frosne dyr i store flokke på steppen eller møde et afkræftet og forfrossent dyr, der led under sin døds kamp. Der blev brugt i alt 85.505 kr. til nødhjælpen, som omfattede ca. 400 nomadefamilier i Dornogobi og Dundgobi Aimag (se artiklen i Ger 72). Tak til Tove, Magnus, Leif, Lene, Erka, Nyamdavaa og Damost-folkene for indsatsen. Også en tak til dem, der bidrog økonomisk til indsamlingen.

Familie og børn

Selskabet hjælper stadig med jævne mellemrum de familier og unge, der tidligere var omfattet af »Familieprojektet« og »Gadebørnsprojektet«. Antallet af dem vi har bevaret kontakten med svinder, men der er stadig omkring 10 familier, vi har opretholdt kontakt med.

I anledning af den internationale børnedag og *Tsagaan Sar*, det mongolske månenytår, besøges familierne.

I 2010 købte projektet en ger til en af familierne, der tidligere boede i et skur. Der blev organiseret forsyning af brænde for at lindre de værste kolde dage, uddeling af fødevarer og gaver i anledning af *Tsagaan Sar*. I 2010 har der været sygdom og dødsfald blandt to familier. Der blev ydet økonomisk bidrag til hospitalsbehandling og begravelse.

Bestyrelsen

DMS nyt

MEDLEMSMØDER

• Medlemsmøde 106

Lørdag den 19. marts kl. 15-22

Medborgerhuset, Danasvej 30B, 2., Fr.berg

Ordinær generalforsamling

Dagsorden

1. Valg af dirigent.
2. Formandens beretning om selskabets aktiviteter i 2010.
3. Kassereren fremlægger det reviderede regnskab for 2010.
4. Fastsættelse af kontingent.
Bestyrelsen foreslår uændret kontingent.
5. Valg af bestyrelsesmedlemmer.
På valg er: Anita Garbers, Rolf Gilberg, Lars Højer, Bulgan Njama.
Alle modtager genvalg.
Ikke på valg er: Søren Haslund-Christensen, Jan Koed, Leif F. Petersen, Henrik Bo Thrane.
6. Valg af suppleanter.
På valg er: Ann Fenger Benwell, Morten A. Pedersen.
7. Valg af revisor.
På valg er: Britta Tvede Hansen.
8. Indkomne forslag.
9. Eventuelt.

Forårsfesten

Kl. ca. 17.00 er buffeten klar til spisning. Prisen for deltagelse i forårsmiddagen er i år sat til 175 kr. pr. person inkl. drikkevarer. Også ikke-medlemmer er velkomne. Gæster fra Mongoliet kan deltage for 125 kr. Tag gerne jeres *del* på!

Tilmelding sker ved senest **mandag den 14. marts** at indbetale beløbet på girokonto 784-1582. Ved direkte bankoverførsel anvendes Danske Bank reg.nr. 1551 kontonr. 7841582. Skriv navn på deltager(e) og mærk indbetalingen »Forårsfest«. Man kan også fremsende en check udstedt til kassereren, se side 2. Efter aftale kan der betales kontant ved indgangen.

... og efter 2. møde med en ørnefamilie tog jeg mod til mig og spurgte, om ikke jeg godt måtte holde deres fugl. Som ekstra bonus og billedrekvisit fulgte rævehatten med, som ørnen selv havde fanget. Det er da bare for sejt med en ørn, der sørger for kødforstyringer til familien + varme ører!

• Medlemsmøde 107

Lørdag den 30. april kl. 15-17

Medborgerhuset, Danasvej 30B, 2., Fr.berg

8 måneder i Chinggis' land

»Efter 8 måneder i Mongoliet er der ingen tvivl. – At bo, arbejde og rejse i Chinggis' land er en uforglemmelig oplevelse og mit livs eventyr! Blev godt nok ikke gift med prinsen på den hvide hest, men blev i stedet forelsket i landet, folket og de små lavbenede ponyer.«

Sådan beskrev **Louise Boo Jespersen** sit 8 måneders ophold i Mongoliet som betroet medarbejder ved Presseinstituttet i Ulaanbaatar. Læserne af Ger har i 2010 haft fornøjelsen af at kunne følge med i Louises erfaringer med at leve i det på mange måder eksotiske land.

Nu kan man selv få lejlighed til at møde Louise og høre hende fortælle om sine oplevelser i hovedstaden i den koldeste vinter i mands minde og se hendes mange flotte fotografier fra turene rundt i kontrasternes land.

Bidrag

Hvis du ønsker at bidrage økonomisk til Dansk Mongolsk Selskabs sociale aktiviteter i Mongoliet, kan du indsætte et støttebeløb på Selskabets bankkonto i Nordea reg.nr. 2191 kontonr. 7560 645818. Ethvert bidrag modtages med taknemmelighed.

Afsender:
Dansk Mongolsk Selskab
c/o Jan Koed
Clara Pontoppidans Vej 41
2500 Valby